

Årsrapport 2016

Tannhelsetjenestens
kompetansesenter
Øst

Forord

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TkØ) er et regionalt odontologisk kompetansesenter for fylkeskommunene Hedmark, Oppland og Østfold. Kompetansesentrene skal tilby gode tverrfaglige spesialisttjenester og være pådriver for et kompetanseløft i tannhelsetjenesten. Siden 2008 har vi arbeidet for at TkØ skal bli et fullverdig odontologisk kompetansesenter. I november 2015 flyttet TkØ inn i nye lokaler i Sørkedalsveien 10A, og den offisielle åpningen ble holdt 21. september 2016. Til åpningen kom politikere, fylkesordførere, fylkestannleger, representant fra Helse- og omsorgsdepartementet, samarbeidspartnere fra forskningsmiljøene og fra tannhelsetjenesten, Den norske tannlegeforening, Tannhelsesekretærenes Forbund, Norsk Tannvern, Norsk Tannpleierforening og representanter fra de øvrige regionale odontologiske kompetansesentrene.

I 2016 har det vært mange nyansettelser, den kliniske virksomheten er bygget opp, forskningsaktiviteten har økt, og det er etablert flere tiltak som bidrar til kompetanseheving i tjenesten.

Utviklingen av TkØ innebærer bl.a. et bredere og bedre behandlingstilbud til sårbare grupper, flere og nye tiltak som gir økt kompetanse i tannhelsetjenesten og flere forskningsprosjekter innen praksisnære og relevante fagområder.

Regjeringen besluttet i 2016 at det skal bygges nytt odontologisk fakultet i Oslo, hvor Tannteknikerutdanningen ved Høgskolen i Oslo og Akershus og TkØ skal samlokaliseres med Det odontologiske fakultet. Arbeidet er i gang og mange av premissene legges nå. Samlokaliseringen vil finne sted om 8-10 år.

Per David Clee Sørhoel
styreleder TkØ

Hilde Vogt Toven
direktør TkØ

Innholdsfortegnelse

TkØs oppgaver og organisering	5
Fokusområder	8
1. Befolkningen.....	8
2. Formidling og kompetanseutvikling	10
3. Forskning og utvikling	13
4. Organisasjon, miljø og lokale	20
5. Samarbeid og nettverk.....	21
Økonomi	22

TkØs oppgaver og organisering

I Norge er det etablert seks regionale kompetansesentre (ROK), fordelt i fem regioner. TkØ dekker region øst, og det er organisert som et interfylkeskommunalt/-interkommunalt samarbeid (IS) etter kommunelovens § 27 og ble formeldt etablert i 2011. Samarbeidet er i dag mellom fylkeskommunene Hedmark, Oppland og Østfold. Oslo kommune deltok i samarbeidet frem til 1. juli 2016, men etter et politisk vedtak i Oslo bystyre trakk de seg fra samarbeidet. Formålet med TkØ er å bidra til gode tverrfaglige tjenester og gi et kompetanseløft for tannhelsetjenesten.

Organiseringen av TkØ

De styrende organer er representantskap og styre. Representantskapet oppnevner et styre som består av medlemmer fra hver fylkeskommune.

Representantskapet bestod i 2016 av:

- Inger Christin Torp, Østfold fylkeskommune (ØFK) Leder
- Endre Sandvik, Oslo kommune (OK) fram til 1.7.2016
- Ane Tonette Lognseth, Hedmark fylkeskommune (HFK)
- Ola Selvaag, Oppland fylkeskommune (OFK)

Representantskapet avholdt 3 møter i 2016.

Styret bestod i 2016 av:

- Per David Clee Sørhoel (ØFK), styreleder

Vara: Christine Otterstad

- Bjørn Ellingsæter (OFK), nestleder

Vara: Elisabeth Lande

- Lene Helweg-Larsen (OK), styremedlem frem til 1.7.2016

Vara: Morten Skognes frem til 1.7.2016

- Thomas Breen (HFK), styremedlem

Vara: Hanne Marit Disen

- Vibeke Ansteinsson (TkØ), ansattrepresentant

Vara: Line Schrøder Karlsen

I 2016 avholdt styret 5 møter. Styrets funksjonstid er to år. Nytt styre for TkØ velges mars 2017.

Administrasjon

TkØs øverste administrative leder er direktør Hilde Vogt Toven. Direktøren er bindeleddet til styret, representantskap, myndigheter, fylkeskommuner og

samarbeidspartnere. Administrasjonen ivaretar funksjoner innen personal, økonomi, kommunikasjon, e-læring og IKT. TOO-prosjektet er underlagt direktøren.

TkØ skal også bidra til klinisk mengdetrening for spesialister under utdanning, men foreløpig er det ikke avklart fra helsemyndighetene hvordan den kliniske treningen skal organiseres. TkØ har foreløpig ingen spesialistkandidater tilknyttet seg.

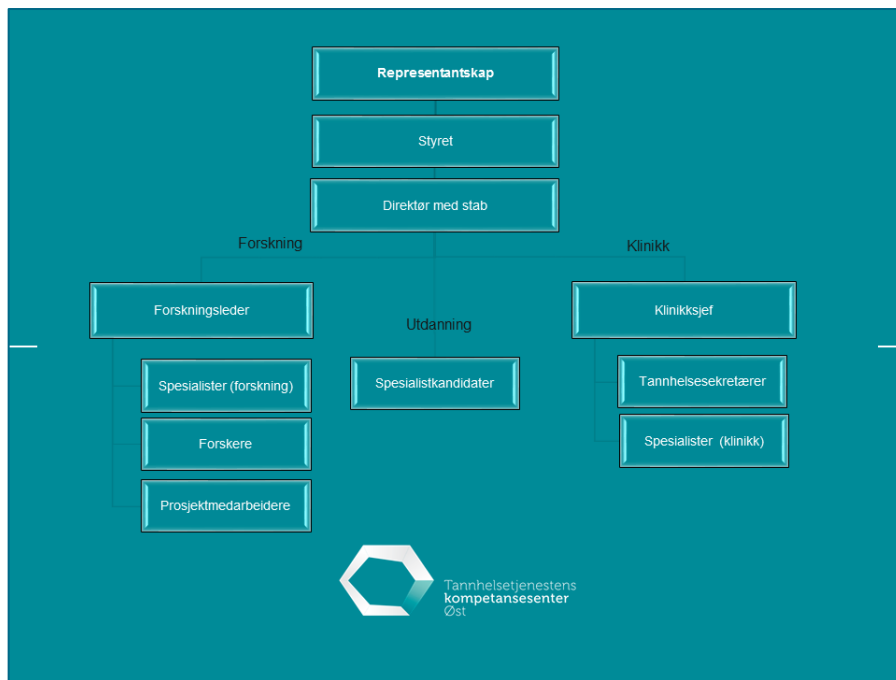
Tverrfaglig spesialisttannklinikk

TkØs kliniske virksomhet er under oppbygging og vil på sikt ivareta alle spesialistområder. I løpet av 2016 har TkØ ansatt spesialister innen pedodonti, protetikk, oral kirurgi/kjevekirurgi og kjeveortopedi. Tannlege eller annet autorisert helsepersonell kan henvise pasienter til TkØ. Spesialistene hos TkØ har også en rådgivende funksjon. Det innebærer at de skal gi råd og veiledning knyttet til pasientbehandling, tilby kasusdiskusjoner, kurs og seminarer, hospitering og mulighet for å følge og delta i behandling av egne henviste pasienter. TkØ har også etablert tilbud med tannbehandling i narkose og bruk av lystgass. Spesialisttannklinikken ledes av klinikkssjef Jon Sudbø.

Forskningsavdeling

Forskningsavdelingen består av 5 forskere i tillegg til forskningsassistent og rådgiver. Avdelingen ledes av forskningsleder Vibeke Ansteinsson. En viktig forutsetning for TkØs forskningsvirksomhet er involvering og deltakelse fra tannhelsetjenesten i regionen. I praksis innebærer det at fylkeskommunene bidrar med forskningsideer i tillegg til å delta i gjennomføringen av forskningsprosjekter f.eks. ved datainnsamling på klinikker.

Tannlegespesialister ved TkØ har også anledning til å drive med forskning. Ansvaret for deres forskning er underlagt forskningsleder Ansteinsson.

TkØs organisasjonskart

Visjon, vedtekter og mål

TkØ skal utvikles til et fullverdig kompetansesenter og være en faglig pådriver for tannhelsetjenesten i sin region.

TkØ skal ifølge sine vedtekter:

- sikre tilgjengelighet til spesialisttannhelsetjenester og være henvisningsinstans for både offentlig og privat tannhelsetjeneste
- drive rådgivning overfor en samlet tannhelsetjeneste, den øvrige helsetjenesten og befolkningen i regionen
- organisere desentralisert klinisk praksis for spesialistkandidater i samarbeid med universitetene
- organisere og drifte klinisk praksis for spesialistkandidater på kompetansesenteret i samarbeid med universitetene
- bidra til forskning og faglig utvikling i tannhelsetjenesten
- bidra til rekruttering og stabilisering av tannhelsepersonell i regionen
- drive etterutdanning av tannhelsepersonell

Vedtektene ble revidert 1. juli 2016 i forbindelse med Oslo kommunes utmelding av samarbeidet.

Det overordnede målet til TkØ er å bidra til at det faglige nivået på tannhelsetjenester i befolkningen i hele regionen styrkes.

Fokusområder

Årsrapporten følger TkØs fokusområder, mål og tiltak som er beskrevet i **Strategiplan TKØ 2012-2017**.

I planen er det fem fokusområder;

1. befolkningen
2. formidling og kompetanseutvikling
3. forskning og utvikling
4. organisasjon, miljø og lokale
5. samarbeid og nettverk

1. Befolkningen

Mål

Bidra til god tannhelse i befolkningen ved utvikling av målrettede forebyggende metoder og sikring av tannhelsetjenester og spesialisttjenester av god kvalitet.

Tiltak

- tilby henviste pasienter tverrfaglig spesialistbehandling og utredning av høy kvalitet
- pasientbehandling skal forankres i veileder for god klinisk praksis
- ansette spesialister innenfor alle spesialister så hurtig som mulig
- etablere god kontakt med pasientorganisasjoner og sørge for system for pasientmedvirkning

Status

Alle de tre samarbeidende fylkeskommunene henviser pasienter til TkØ. Pasientene er i alle aldersgrupper. TkØ har også mottatt henvisninger fra Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Mange av de henviste pasientene har sammensatte problemstillinger som krever tverrfaglig tilnærming. Ofte er det tidligere forsøkt behandling annet sted som ikke har ført frem til ønsket resultat. Hos TkØ har de tverrfaglige behandlingsteamene regelmessige møter for å legge opp et samlet individuelt behandlingsløp for den enkelte pasient. En del av behandlingsforløpene er tidkrevende og i noen tilfeller kan behandlingen strekke seg over flere år.

TkØs kliniske virksomhet startet opp i september 2016. Ved årsskiftet hadde TkØ mottatt i alt 331 henvisninger. Omlag 60% av alle henvisninger gjelder kirurgiske problemstillinger både hos barn og voksne. Hver femte henvisning dreier seg om tannbehandling i narkose. TkØ har siden september 2016 hatt tilbud om

tannbehandling i narkose for alle grupper pasienter, inkludert tilbud for barnepasienter. Tilbudet ser ut til å dekke et viktig behov i tannhelsetjenesten.

TkØs spesialister har besøkt henvisende klinikker og hatt fagmøter/diskusjoner og sett og vurdert pasienter. Dette har gitt spesialistene mulighet til å bidra i behandlingsplanleggingen uten at pasienter måtte dra til Oslo.

TOO tilbudet

TkØ har siden 2012 hatt et TOO-behandlingsteam. TOO er et tilrettelagt tannhelsetilbud til torturofre, overgrepsofsatte og til pasienter med odontofobi. Pasientene blir enten henvist fra lege, tannlege, tannpleier, psykolog eller de tar selv direkte kontakt. TOO-temaet består av psykolog, tannlege og tannhelsesekretær. Tilbudet innebærer eksponeringsterapi med mål at pasienten skal bli i stand til å motta tannbehandling. Dette kan i mange tilfeller være tidkrevende. I 2016 var 198 pasienter gjennom TOO-behandling hos TkØ.

Et TOO-team består av tannlege, tannhelsesekretær og psykolog.

Mange av pasientene har unngått tannlege i flere tiår, og rehabilitering av tannsettet kan være komplekst og omfattende. I tillegg til de odontologiske utfordringene trenger pasientene i denne gruppen individuell tilrettelegging for å kunne gjennomføre tannbehandlingen. Noen av TOO-pasientene, som har akutte smerter og infeksjoner, har også gjennomført tannbehandling i narkose før eksponeringsterapi. Når pasienten er i stand til å motta ordinær tannbehandling, henvises han/hun tilbake til henvisende tannlege eller til paraplytannlege. Paraplytannlege er tannlege utenfor TOO-teamet, som er kjent med hva TOO-behandling er. Vedkommende vil etter veiledning fra TOO-teamet vite hva pasienten trenger av tilrettelegging og oppfølging. TkØ har egne paraplytannleger som dekker denne funksjonen.

2. Formidling og kompetanseutvikling

Mål

Tilby tannhelsepersonell mulighet for målrettet, tilgjengelig, kostnadseffektiv og dokumenterbar kunnskap og læring.

Tiltak

- dokumentere og evaluere allmenn- og spesialistpraksis og spre metoder og erfaringer
- etablere hospitantordninger
- søke nye og aktuelle faglige problemstillinger og oppgaver der TkØ kan bidra til læring
- spre faglig kunnskap og informasjon om tannhelsetjenester via nettstedet og andre kanaler
- utvikle og integrere e-læringsprogram i etterutdanningen og forvalte dem slik at de til enhver tid er oppdaterte, tilgjengelige og tilpasset vår målgruppe
- samarbeide med andre fagmiljøer og institusjoner om utvikling av e-læringsprogram

Status

Kurs/seminar

Mars 2016 arrangerte TkØ informasjonskveld for tannlegespesialister i Oslo og Akershus. Temaet for møtet var etableringen av TkØ, mandat, klinikkvirksomhet og forskningsaktivitet. De inviterte fikk også en omvisning i TkØs lokaler.

TkØ har hatt en rekke besøk fra tannklinikker i regionen. Dette har vært en fin måte å gjøre TkØs forskningsvirksomhet og klinikkens behandlings- og veiledningstilbud kjent på. Tilbakemeldingene har vært gode.

«Jeg vil bare takke der for en superfin dag på fredag! Vi var rett og slett oppglødde på toget hjem igjen - fordi dere presenterte virksomheten pr. dags dato og i fremtida, med mange muligheter for kompetanseheving og godt faglig samarbeid!»
(Berit Staff Johnsen, overtannlege Mjøs-distriktet)

Utover klinikkbesøk har TkØ formidlet spesialisttannklickens tjenester, forsknings- og utviklingsaktiviteter gjennom presentasjoner, foredrag, digitale flater, trykkmateriell og kontakt med fylkestannlegene. Arbeidet med formidling vil fortsette og videreutvikles.

Tannpleiere fra ØFK på besøk hos TkØ

Forsningskurs

Våren 2016 arrangerte forskningsavdelingen kurset «Innføring i praksisnær forskning for tannhelsepersonell». Temaet var kunnskapsbasert praksis, praksisnær klinisk forskning, hvordan formulere et spesifikt forskningsspørsmål og hvordan vite om forskning er til å stole på. Interessen var stor og totalt 25 personer deltok. Deltakerne var fra de tre fylkeskommunene i regionen i tillegg til Oslo kommune. Kurset ga 5 timer i NTFs etterutdanningsystem.

Kompetanseheving ved TkØ

I 2016 har det vært avholdt flere faglige foredrag som bidrar til kompetanseheving både for eksterne og for TkØs egne ansatte. Følgende faglige foredrag er holdt:

- Forskningsdirektør Hilde Lurås ved Avdeling for helsetjenesteforskning, Akershus universitetssykehus HF (HØKH): «**HØKHs forskningsaktivitet og erfaring med å utvikle seg til en forskningsavdeling**»
- Seniorforsker Rune Becher fra Nasjonalt Folkehelseinstitutt (FHI): «**Helserisiko ved snusbruk. Snusbruk og svangerskapsutfall**».
- Stipendiat Ida Lillehagen fra Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo (UiO): «**Kunnskapstranslasjon**».

Kompetanseheving på klinikk

Spesialistene ved TkØ har holdt kurs i pedodontiske, kirurgiske og hygienerelaterte emner, både på fagsamling hos tannhelsetjenesten i Østfold og på TkØs egen spesialisttannklinikk. Flere offentlige tannklinikker i regionen har vært på besøk og hatt kurs i noen av de faglige emnene. Kursene ga timer i NTFs etterutdanningsprogram. En av TkØs spesialister holdt praktisk kurs i klinisk fotografering ved Tannklinikken i Elverum (Hedmark fylkeskommune). Tilbakemeldingene var svært positive.

Kompetanseheving TOO

TOO-behandlingsteamet har i tillegg til pasientbehandling brukt tid til utvikling av behandlingsmetode og kompetanseheving. I 2016 arrangerte teamet to kurs for andre TOO-team i regionen. Kursene er avtafestet med fylkeskommunene. Oslo kommune inngikk egen avtale med TkØ om kompetanseheving for sitt TOO-team. TOO-teamet har også arrangert kurs for paraplytannleger med deltakere fra fylkeskommunene, privat tannhelsetjeneste og Oslo kommune. TkØ deltok i 2016 på det årlige NOFOBI-seminaret.

TOO-teamet holdt foredrag på Østfolds fylkeskommunes virksomhetssamling og på tilsvarende samling i Oslo kommune.

I 2016 ble det trykket informasjonsmateriell om TOO-tilbudet for pasienter og tannhelse-/helsepersonell. Dette er et supplement til animasjonsfilmen om TOO som er laget tidligere. En av TkØs TOO-tannleger ble intervjuet av ABC-nyheter om TOO-behandlingstilbudet.

Nettside og sosiale medier

Nettsidene til TkØ, www.tkost.no, inneholder informasjon til pasienter og tannhelsepersonell. Nettstedet og nyhetsbrev er viktige kanaler for å spre informasjon om TkØs aktivitet. På nettstedet viderefremmes også aktuell informasjon som tannhelsepersonell kan ha nytte av. Arbeidet med oppgradering av nettsidenes design startet i slutten av 2016. Dette arbeidet blir videreført i 2017, i tillegg til at nettstedets innhold og struktur forbedres. TkØ har profil på Facebook, Twitter og LinkedIn. I 2016 opprettet TkØ profil på Instagram for å teste om det er en egnet kanal for våre målgrupper.

I 2016 meldte TkØ seg inn i forskning.no, som er en nettavis om norsk og internasjonal forskning. Dette var gjort som et informasjonstiltak for TkØs forskning. Forskning.no ble etablert etter initiativ fra Norges forskningsråd (NFR) og har en uavhengig redaksjon, som jobber under Redaktørplakaten og etter vanlige journalistiske prinsipper.

E-læringskurs

TkØ har e-læringskurs for tannhelsepersonell innen smittevern, journalføring og instrumentlære. I 2016 ble porteføljen utvidet med et e-læringskurs om antibiotikaresistens. Sistnevnte kurs ble kvalitetssikret av professor Morten Enersen ved Det odontologiske fakultet, Universitetet i Oslo (UiO). Kursene er tilgjengelig på www.tkost.no

Som et ledd i den interne kompetansehevingen har ansatte ved klinikken også gjennomført kursene.

I juni deltok TkØ på e-læringskonferansen «Helsekompetanse 2016».

3. Forskning og utvikling

Mål

Kompetansesenteret skal være tannhelsetjenstestens ressurscenter for forskning og utviklingsarbeid og være bindeleddet mellom tannhelsetjenesten og universitetene, andre kompetansesentra og forskningsmiljøer.

Tiltak

Kompetansesenteret skal:

- drive selvstendig forskning og utviklingsarbeid samt forskning i samarbeid med akademiske miljøer
- gjennomføre praksisnær forskning for å øke kunnskapsgrunnlaget i tannhelsetjenesten i nært samarbeid med tannhelsetjenesten i regionen
- sørge for kvalitetsheving på utviklingsarbeid i regionen gjennom et systematisk arbeid med evalueringer og kvalitetskontroll av prosjekter
- initiere og inspirere til forskningsprosjekter i både privat og offentlig tannhelsetjeneste i regionen
- arbeide for å etablere økonomiske ordninger som gir klinikere ressurser og tid til forskning
- gjennomføre kurs og andre kompetanseutviklingsaktiviteter for å øke forskningsinteressen og forskningskompetansen i tannhelsetjenesten
- delta i utvalgs- og komitearbeid, seminarer og konferanser med forskningsbasert informasjon og argumentasjon
- arbeide for at data fra EPJ skal bli anvendelige for forskning

Status

Forskningsavdelingens satsningsområder er praksisnær forskning, tjenesteforskning og epidemiologisk forskning. I 2016 ble TkØs forskningsavdeling utvidet til syv ansatte, noe som har gjort det mulig å øke avdelingens forskningsaktivitet.

Kliniske prosjekter som drives av TkØ gjennomføres i nært samarbeid med fylkestannleger og klinikere i regionen. En viktig oppgave har vært å inkludere og engasjere klinikere i prosjektene, og etablere rutiner for administrasjon og oppfølging av prosjektene. Implementering av kunnskap i form av forskningsresultater er en annen

viktig del av praksisnære prosjekter hvor TkØ har engasjert seg. God implementering sikrer at forskningen kommer klinikere, pasienter og befolkningen til nytte.

TkØ jobber for økt kunnskap om tannhelse og tannhelsetjenester til pasienter med sammensatte og langvarige helseutfordringer og andre sårbare grupper.

Forskningssamarbeid har vært viktig i prosjektene som gjelder tannhelse for brukere av hjemmetjenester, KVP-deltakere (Kvalifiseringsprogrammet til NAV) og for personer i rusinstitusjoner. I 2016 videreførte forskningsavdelingen arbeidet med å bygge nettverk og etablere samarbeid med forskere og fagpersoner i helse-, omsorgs- og kommunale tjenester.

Datainnsamling fra det første praksisnære kliniske forskningsprosjektet, der TkØ er prosjekteier, ble avsluttet i 2016. Prosjektet omhandler orale effekter av snusbruk blant unge. Basert på erfaringer fra prosjektet, har forskningsavdelingen utarbeidet rutiner og infrastruktur for innsamling av data i kliniske intervensjonsstudier i tannhelsetjenesten. I 2016 ble også prosjektbeskrivelse og protokoll for det første praksisnære intervensjonsstudiet om forebygging av okklusal karies utarbeidet.

TkØs forskningsavdeling jobber aktivt for å ivareta brukerperspektivet i sine forskningsprosjekter (brukermedvirkning). Klinikere i Den offentlige tannhelsetjenesten (DOT) har vært med på å definere problemstillinger, innhente data og utvikle metoder for implementering av prosjektene. Flere klinikere fra tannhelsetjenesten har i tillegg vært involvert som referansepersoner i planlegging av prosjektene. TkØs forskere har besøkt de involverte klinikkene og holdt informasjons- og oppfølgingsmøter. Dette har vært viktig for informasjonsutveksling og evaluering i tillegg til oppdatering om progresjon og resultater.

Klinikkbesøk i forbindelse med gjennomføring av et praksisnært forskningsprosjekt i TkØ sin region

Forskningsprosjekter

Nedenfor følger kort beskrivelse av alle forskningsprosjektene som TkØ har deltatt i og/eller vært prosjekteier for i 2016.

Orale effekter av snusbruk blant unge

Varighet: 2014-2018

Prosjekteier: TkØ

Prosjektleder: Vibeke Ansteinsson

Medarbeidere TkØ: Line Schrøder Karlsen og Ingrid Klepaker

Samarbeidspartnere: Folkehelseinstituttet (FHI) og Nordisk institutt for odontologiske materialer (NIOM)

Beskrivelse: Kartlegge sammenhengen mellom snusbruk og uønskede orale manifestasjoner blant ungdommer i aldersgruppen 18-20 år. Studien er designet som en tverrsnittstudie og inkluderer 18-20 åringer som innkalles til kontroll ved 9 klinikker i Den offentlige tannhelsetjenesten (DOT) i fylkeskommunene Oppland, Østfold, Hedmark og i Oslo kommune.

Endring i mikrobiomet ved snusinduserte lesjoner i slimhinnen

Varighet: 2014-2018

Prosjekteier: TkØ

Prosjektleder: Vibeke Ansteinsson

Samarbeidspartnere: FHI, NIOM og Institutt for Oral Biologi, UiO (IOB).

Beskrivelse: Undersøke mikrobiomet i snuslesjoner hos unge snusbrukere ved grad 2 og 3 lesjoner.

Snusforebyggende arbeid i tannhelsetjenesten – effekten av et e-læringsprogram

Varighet: 2016-2018

Prosjekteier: TkØ

Ekstern finansiering: Helsedirektoratet gjennom tilskuddsordningen «Folkehelseiltak av nasjonal betydning».

Prosjektleder: Vibeke Ansteinsson

Medarbeidere TkØ: Ingrid Klepaker, Ewa Hovden og Vibeke Almaas

Samarbeidspartnere: FHI, NIOM og DOT i TkØs region.

Beskrivelse: Utvikle, implementere og undersøke effekten av et e-læringsprogram.

Er pensling med fluorlakk like effektivt for å forebygge karies i 6-års jekslene som fissurforsegling med resin? (FISSUR)

Varighet: 2016-2020

Prosjektleder: Rasa Skudutyte-Rysstad

Medarbeidere TkØ: Nina J. Wang og Ingrid Klepaker

Samarbeidspartnere: Tannklinikker i TkØs region

Beskrivelse: Sammenlikne kariesforebyggende effekt av resin-basert fissurforsegling og Duraphat fluorlakk på nylig erupterte 6-års-jekslar hos barn med økt kariesrisiko.

FISSUR-prosjekt er en praksisnær intervensjonsstudie med 400 deltakere og 3-års oppfølging. Prosjektet har vært under planlegging i 2016 og i januar 2017 starter innsamlingen av kliniske data på utvalgte klinikker i fylkeskommunene, Østfold, Oppland og Hedmark.

Klinisk rettsodontologisk tannlegeundersøkelse – implementering og utarbeidelse av en nasjonal protokoll

Varighet: 2015-2018

Prosjekteier: Sørlandet Sykehus (SSHF) og Statens Barnehus Kristiansand

Prosjektleder: Unni Mette Köpp, medisinsk sakkyndig, Statens Barnehus Kristiansand

Medarbeidere TkØ: Ewa Hovden

Samarbeidspartnere: Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør (TkS) og Det odontologiske fakultetet, UiO.

Beskrivelse: Statens Barnehus Kristiansand har siden 2011 inngått et samarbeid med DOT i Vest-Agder. Bakgrunn for samarbeidet var et sterkt ønske om å inkludere en tannhelseundersøkelse gjennomført av tannlege i den rettsmedisinske rapporten.

Opplevelse av smerte ved kjeveortopedisk behandling

Varighet: 2013-2017

Prosjekteier: TkØ

Prosjektleder: Nina J Wang

Medarbeidere: Andreas Rabanal

Samarbeidspartnere: Colloseum klinikken

Beskrivelse: Hensikten med studien er å beskrive opplevd smerte og bruk av smertestillende tabletter hos barn de første dagene etter behandling med fast kjeveortopedisk apparatur.

Kartlegging av holdninger og erfaringer knyttet til tannbehandlingstilbudet til rusmiddelmissbrukere blant ansatte i rusinstitusjon og tannhelsepersonell

Prosjekteier: TkØ

Prosjektperiode: 2016-2017

Prosjektledere: Ewa Hovden og Ingrid Klepaker

Medarbeidere TkØ: Rasa Skudutyte Rysstad, Vibeke Ansteinsson og Line Schrøder Karlsen

Samarbeidspartnere: Tyrilistiftelsen og Fossumkollektivet

Beskrivelse: Kartlegge erfaringer fra og holdninger til tannbehandlingstilbudet til rusmiddelmissbrukere. Studien fokuserer på hvordan samhandlingen mellom Den offentlige tannhelsetjenesten og rusinstitusjoner fungerer.

Tannleger og tannpleieres kunnskap om orofacial granulomatose (OFG)

Varighet: 2014-2018

Prosjekteier: TkS

Prosjektleder: Anne Skaare, TkS

Medarbeider TkØ: Ewa Hovden

Samarbeidspartnere: Odontologisk fakultet, UiO.

Beskrivelse: Kartlegge kunnskapsnivå om en sjelden diagnose, OFG.

Nivåer og sammensetning av partikler og flyktige og reaktive organiske forbindelser på tannlegekontorer

Varighet: 2017-2019

Prosjekteier: Statens Arbeidsmiljø Institutt (STAMI) og TkØ

Prosjektleder: Vibeke Ansteinsson og Nina Landvik, STAMI

Samarbeidspartnere: NIOM

Beskrivelse: Måle nivåer av partikler og flyktige organiske forbindelser på tannlegekontorer. Se på den kjemiske sammensetningen av luften på tannlegekontorer og om ulike typer fyllingsmaterialer frigjør ulike typer partikler. Undersøke om disse nivåene potensielt kan føre til uønskede helseeffekter hos tannhelsepersonell

Alle prosjektene er presentert på www.tkost.no

I tillegg til forskningsprosjektene har forskningsavdelingen vært involvert i to oppdragsprosjekter og ett rådgivningsprosjekt.

- Oppdragsprosjektet «Kartlegging av tannhelse og tannbehandlingsbehov blant et utvalg personer i NAVs kvalifiseringsprogram (KVP)» ble gitt av Helsedirektoratet. Prosjektet er avsluttet 2016 og resultatene er presentert i en rapport.
- På oppdrag fra Helsedirektoratet har TkØs forsker Skudutyte-Rysstad har vært engasjert for å innhente forskningsbasert kunnskap til en nasjonal faglig retningslinje for tannhelsetjenester til barn og unge (Tannbarn). Retningslinjen kommer på høring i 2017.
- I rådgivningsprosjektet «**Kommunal tannpleier - Hedmark**» har TkØ bistått med hjelp og kunnskap til utarbeiding av prosjektbeskrivelse/protokoll, forskningsmetode og behandling av data.

Forskere ved TkØ (uthevet) har bidratt i følgende publikasjoner i 2016:

- Widström E, Tillberg A, Byrkjeflot LI, **Skudutyte-Rysstad R**. Chair -side preventive interventions in the Public Dental Service in Norway. *British Dental Journal*, 2016;221:179-185
- Widström E, Tillberg A, Byrkjeflot LI, Stein L, **Skudutyte-Rysstad R**. Community - based preventive activities in the Public Dental Service in Norway. Submitted for publication *Int Journal of Dental Hygiene*
- Løken SY, **Wang NJ**, Wigen TI. Health nurses' experiences and attitudes regarding collaboration with dental personnel. *BMC Oral Health*, 2016;16:6.
- **Line Schrøder Karlsen, Nina J. Wang, Henrik Jansson, Vibeke Ansteinsson**. Tannhelse og oral helsesrelatert livskvalitet hos et utvalg rusmiddelmissbrukere i Norge. Godtatt for publisering i *Tannlegeforeningens Tidende*.
- Helena Oladottir Haugbo, **Lillian Rydning** og **Jorun Torper**. Tilrettelagt tannhelsetilbud: Erfaringer med tverrfaglig behandling av pasient med sammensatt odontologisk og psykologisk problematikk. Innsendt for publisering i *Tannlegeforeningens Tidende*.

Rapport

- **Schrøder Karlsen L, Skudutyte-Rysstad R, Ansteinsson V**. Tannbehandlingsbehov og kostnader til tannbehandling for personer i NAVs Kvalifiseringsprogram (KVP). Rapport. Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst 2016.

Vitenskapelig formidlingsaktivitet

- «Viktige momenter for vellykket implementering. Praktisk eksempel fra den offentlige tannhelsetjenesten». Norsk Tannverns nettverkskonferanse 2016
- «Helserisiko ved bruk av snus» Fagdag for tannhelsetjenesten i Hedmark fylkeskommune
- «Snusbruk hos unge – Norsk Tannpleier Forenings lokalavdeling Oslo og Akershus.

Andre relevante arbeidsoppgaver utført av forskningsavdelingen

- Rådgiver fra forskningsavdelingen deltar i en tverrfaglig arbeidsgruppe som skal lage pakkeforløp for rus og psykisk helse i regi av Helsedirektoratet.
- Forskningsleder og forsker Rasa Skudutyte-Rysstad deltok på konferansen **21st Congress of the European Association of Dental Public Health**, hvor temaet var sosial ulikhet og oral helse. TkØ deltok på interessegrupper innen gerodontologi og kariologi.
- TkØ var i 2016 involvert i veiledning, bedømmelsesarbeid og ekstern fagfelle vurdering i BMC Oral health, International Journal of Paediatric Dentistry.
- Forskningsleder var ekstern sensor for hovedoppgave i medisin ved NTNU.
- Forskningsleder holdt presentasjon på **Karrieredagen 2017** i regi av Universitet i Bergen (UiB).
- Deltok på stand sammen med de andre kompetansesentrene på Den norske Tannlegeforenings Landsmøte 2016.

Ekstern finansiering av forskning

TkØ søker årlig Helsedirektoratet om rammefinansiering til forskning. I 2015 sendte TkØ inn søknad til NFR på programmet **Gode og effektive helse-, omsorg- og velferdstjenester (HELSEVEL)**. Tilbakemeldingen kom i 2016 og søknaden ble ikke innvilget. Deler av prosjektet ble imidlertid igangsatt med midler fra Helsedirektoratet. TkØ søkte om midler fra Helsedirektoratets utlysning om «Folkehelseiltak av nasjonal betydning i 2015». Søknaden ble innvilget sent samme år og midlene ble derfor overført til 2016.

I 2016 startet forskningsavdelingen arbeidet med å informere klinikere i regionen om muligheter for å ta doktorgrad. Fylkestannlegene er gjort kjent med ordningen offentlig PhD ved NFR (OFFPHD).

4. Organisasjon, miljø og lokale

Mål

TkØ skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass for å kunne tiltrekke seg høyt kvalifisert arbeidskraft.

Tiltak

- etablere TkØ i egne hensiktsmessige lokaler slik at tverrfaglig spesialistbehandling og rådgivning kan tilbys regionens befolkning og tannhelsepersonell
- etablere TkØ som en selvstendig juridisk enhet
- utvikle og vedlikeholde en personalplan som til enhver tid svarer til de oppgaver og utfordringer som TkØ skal løse
- synliggjøre, anvende og øke den enkelte ansattes kompetanse på best mulig måte
- drive målrettet og aktivt HMS-arbeid
- utvikle spisskompetanse på definerte fagfelt, kombinert med styrking av samarbeid med eksterne institusjoner på supplerende fagfelt

Status

Aktiviteten i 2016 har vært knyttet til etablering og videreutvikling av TkØ. I Sørkedalsveien 10A i Oslo er TkØ nå etablert som et fullverdig kompetansesenter som inneholder en spesialisttannklinikk med 15 behandlingsrom, forskningslaboratorium i tillegg til kontorplass for forskere, klinikere og administrativt personell. TkØ leier ut kontorlokale til Norsk Tannvern og Oslo kommune leier behandlingsrom og psykologressurs til sitt TOO-team. Fra september 2016 og ut 2017 leier Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus, SiO Helse, 4 behandlingsrom hos TkØ.

Ansatte ved TkØ

I løpet av det siste året har antall ansatte økt betraktelig. Ved utgangen av 2016 var det 29 ansatte i ulike stillingsstørrelser. Til sammen utgjorde dette ca. 20 årsverk. Østfold fylkeskommune (ØFK) er administrasjonsfylkeskommune for TkØ. Det innebærer at de ansatte formelt er ansatt i ØFK. Medarbeidere i TOO-prosjektet har tidligere vært ansatt i Oslo kommune, men fra 2016 ble de overført til ØFK.

I august 2016 inngikk TkØ avtale med firmaet ANESTE DRIFT AS om levering av narkosetjenester.

Med økt virksomhet og flere ansatte vokste også HMS-arbeidet tilsvarende i henhold til gitte krav. TkØ har opprettet verneombud og brannvernansvarlig. Det jobbes kontinuerlig med utvikling og sikring av interne rutiner som publiseres fortløpende i

Qm+-systemet (kvalitetssikringssystem). Arbeidet følges opp av TkØs kvalitetsrådgiver.

Intern kommunikasjon

For å sikre god informasjonsflyt mellom ansatte hos TkØ benyttes statusmøter, fellesmøter, e-poster og oppslagstavle.

5. Samarbeid og nettverk

Mål

Oppnå synergieffekter gjennom samarbeid med andre helse- og undervisningsorganisasjoner og institusjoner.

Tiltak

- bygge nettverk og relasjoner til personer som har sentrale roller i helsevesenet
- etablere og videreutvikle samarbeid med helseorganisasjoner der det kan oppnås synergieffekter innen områder som fag, økonomi, administrasjon og FoU

Status

TkØ deltar i forskningsnettverk med de øvrige kompetansesentrene. Målet med nettverket er å utveksle kunnskap og erfaring i tillegg til samarbeid om aktuelle forsknings- og utviklingsprosjekter. Nettverket møtes to ganger i året.

Kompetansesentrene jobber med å legge til rette for en felles forskningsinfrastruktur og har i fellesskap inngått en konsortieavtale med Det nasjonale forskningsinformasjonssystemet (CRISStin).

Forskningsavdelingen samarbeider i dag med NIOM, FHI, TkS, STAMI og Tyristiftelsen i ulike forskningsprosjekter. Forskere fra Det odontologiske fakultet ved UiO er også involvert i flere av TkØs forskningsprosjekter. I 2015 etablerte Helse og omsorgsdepartementet (HOD) en arena for forskningssamarbeid mellom de regionale odontologiske kompetansesentrene, NIOM og tilsvarende miljøer i Finland. Forskningsleder ved TkØ er en av representantene fra kompetansesentrene i samarbeidet. I 2016 ble det avholdt ett nytt samarbeidsmøte ved NIOM. Det planlegges et felles forskningsprosjekt i 2017.

Høsten 2016 hospiterte pedodontist Andreas Schmalfluss ved Eastmann Institutt of Oral Health.

I 2016 tok TkØ initiativ til å etablere en arena for folkehelsekoordinatorer i regionen. Målet er å bidra til tettere samarbeid med tannhelsetjenesten og på den måten legge til

rette for god kunnskapstranslasjon mellom TkØ og tannhelsetjenesten. Det ble avholdt to nettverksdager for koordinatorene i 2016.

TkØs forskningsleder deltok i strategiarbeidet for ny forskningsstrategi på tannhelsefeltet i regi av HOD. Den nye strategien er forventet ferdigstilt i løpet av 2017 og er en oppfølging av HODs forskningsstrategi for helsesektoren fra 2014.

I april 2016 vedtok Regjeringen at nytt odontologisk fakultet skal ligge i forskningsparken/Gaustad i Oslo, samlokalisert med Tannteknikerutdanningen og TkØ. Det er etablert en prosjektgruppe for planlegging av prosessen. Prosjektet eies av Kunnskapsdepartementet (KD) og Statsbygg er operativ leder. TkØ ved direktør deltar i arbeidet for å ivareta TkØs interesser.

I september 2016 leverte TkØ høringsvar på **Primærhelsetjenestemeldingen og Oppgavemeldingen** til HOD.

Direktør ved TkØ har deltatt i følgende aktiviteter:

- representantskapsmøter og styremøter
- styringsdialogmøter med Helsedirektoratet
- nettverksmøter med Helsedirektoratet om TOO-prosjektet
- nettverksmøter med de øvrige regionale odontologiske kompetansesentrene
- samarbeidsmøter med NIOM
- samarbeidsmøte med rektor ved UiO angående klinisk trening for spesialistkandidater og forskningssamarbeid
- deltakelse på fylkestannlegemøter
- deltakelse på Samfunnsodontologisk forum
- fast deltaker på prosjektmøter om nytt odontologisk bygg
- deltakelse i arbeidsgruppe i Helsedirektoratet om spesialistutdanning for tannleger

Økonomi

TkØ er finansiert gjennom statlig midler fra Helsedirektoratet, tilskudd fra fylkeskommunene og pasientinntekter. TkØ hadde i 2016 driftsutgifter på ca. kr 20 millioner. Lønnsutgiftene utgjorde ca halvparten av driftsutgiftene i 2016, husleien ca. 31% og resterende driftsutgifter ca. 19%. Det var budsjettert med utgifter på kr 27 millioner. Nesten hele underforbruket skyldes lavere lønnskostnader enn budsjettert og at det har vært vanskelig å få tilsatt personer med relevant kompetanse eller at ansettelsene er gjort senere enn planlagt. TkØ hadde i 2016 inntekter på ca. kr 29 millioner mot budsjettert ca. 28 millioner. Inntektene besto av diverse inntekter,

pasientinntekter, bruk av bundne fond, overføringer fra fylkeskommunene og tilskuddsmidler fra staten ved Helsedirektoratet. Tilskuddet fra Helsedirektoratet utgjorde ca. 67% av inntektene. Finanstransaksjoner, dvs. overføringer til bundne fond og investeringsregnskapet, utgjorde ca. kr 9 millioner.

Tannhelsetjenestens
kompetansesenter
Øst